

стати основою вибору парадигми розвитку системи освіти України. Узагальнено, що наявні у вітчизняній системі освіти парадигми є або неможливими до застосування (традиціоналізм), або ж функціонально недостатньо ефективними (модернізм) або надмірно ризикованими (постмодернізм). Обґрунтовано, що чинними комплементарними парадигмами для дослідження шкільної освіти в Україні є історична, генераційна, безпекова та феліцитарна. Нова парадигмальна рамка освіти для України має бути орієнтованою на відтворення громад і забезпечувати адекватний вибір освітньої стратегії для викладання через процеси легітимації та делегітимації, формування академічних чеснот дитини, розвиток національної ідеї як основи шкільного навчання, опертя на методологічні принципи філософії для дітей.

Сформульовано гіпотезу, що нова парадигма освіти для України має бути орієнтованою на відтворення громад. Громада має допомогти тому, хто навчається, зробити правильний вибір на користь навчання і освіти загалом: вона має надати ті цінності, які слугуватимуть мотивацією до навчання поруч з прагненням кожної людини до власного саморозвитку.

Виявлено, за аналогією до моделі «сильної держави» американського політичного філософа Френсіса Фукуями, що у сфері освіти також має бути мінімізованим вплив держави на освіту, але у цій сфері держава має дати гранично чітку рамкову регламентацію. Має бути державницька ідеологія, яка турбуватиметься про кожного майбутнього громадянина, який матиме можливість реалізувати власну індивідуальну освітню траєкторію, починаючи зі школи.

Обґрунтовано, що освіта, побудована на засадах критичного мислення, є простором подолання контраверсійності, простором пошуку і знаходження консенсусу – до цього мають долучатися усі стейкхолдери освітнього процесу. Власне, ці стейкхолдери і є представниками різних соціальних спільнот і різних культур – це показала полеміка у середній школі щодо мови викладання, гендерної освіти, християнської етики тощо; критичне мислення має бути представленим у 4-х основних вимірах: у змісті освіти (як демократичні цінності і культура змагальності), у формі освіти (знання правил мислення, аргументації і ведення дискусії), у мотивації до освіти (враховуючи досвід критичної педагогіки) і, нарешті, останнє за списком, але не за значущістю – у особистісній ангажованості у освіту (не лише педагогічна майстерність, а й відданість педагогічному покликанню).

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ В УМОВАХ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ У 2011-2017 РР.

*М.Б. Євтух,
академік НАПН України,
доктор педагогічних наук, професор,
головний науковий співробітник*

У сучасних умовах реформування середньої і вищої школи особливої актуальності набувають проблеми професійної підготовки вчителя, в тому числі і вчителя початкової школи, вдосконалення її форм і методів. Забезпечення якісно нового рівня професійної підготовки вчителів на засадах збереження національних

надбань та використання кращих зв'язків світового досвіду, що проголошено в програмних документах України є одним із головних векторів реформаторських змін щодо оновлення змістових, організаційних та процесуальних аспектів підготовки вчителів нової генерації як успішних та конкурентоспроможних фахівців. Значущість розвитку професійної успішності майбутніх учителів обумовлена вимогами суспільства до забезпечення високого рівня професіоналізму фахівців відповідно до світових стандартів; необхідністю створення конкурентоздатної вітчизняної системи вищої освіти, інтегрованої до Європейського простору вищої освіти; суспільним замовленням на успішного вчителя (Концепція Нової Української школи, 2010). Пріоритетні завдання підготовки майбутніх вчителів проголошено у державних нормативно-правових документах: Закони України «Про вищу освіту» (2014 р., із змінами і доповненнями), «Про освіту» (2017), Галузевої концепції розвитку неперервної педагогічної освіти (2013), Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 рр. (2013), Концепція розвитку освіти України на період 2015-2025 рр. (2015), Концепція Нової Української школи (2016) та ін. Названими документами визначено потреби ринку освітніх послуг, *обґрунтовано* вимоги до фахової підготовки вчителя та якості педагогічної освіти. *Акцентовано* увагу на викликах часу, що зумовили необхідність розроблення Концептуальних засад реформування середньої освіти «Нова українська школа». Документом проголошено збереження цінностей дитинства; необхідність гуманізації навчання, особистісного підходу, розвитку здібностей здобувачів освіти, створення навчально-виховного середовища. Все це сукупності забезпечує педагогічний комфорт і процес вияву творчості дітей. Нова українська школа повинна давати учням не тільки знання, а й вміння застосовувати їх у житті.

У цьому контексті виняткова роль у підготовці такого вчителя належить педагогічній практиці, специфіка якої полягає в самостійному виконанні студентами-практикантами повноцінної професійної навчально-виховної діяльності.

З'ясовано, що Концепція Нової української школи акцентує увагу на підготовці умотивованого вчителя, який має свободу творчості й розвивається професійно. *Доведено*, що у процесі підготовки майбутнього вчителя мають бути чітко визначені основні пріоритети, шляхи оволодіння педагогічною майстерністю, прийоми творчої адаптації до змісту і структури професійної діяльності. Підготовка вчителя має характеризуватися фундаментальністю, багатоаспектністю та цілісністю.

ПЕДАГОГІЧНА МІСІЯ ФІЛОСОФІЇ В СТРАТЕГІЧНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

П.Ю. Саух,
академік-секретар
Відділення вищої освіти НАПН України,
доктор філософських наук, професор,
головний науковий співробітник

У контексті науково-дослідної теми відділу *доведено* нерозривний зв'язок філософії і педагогіки, в якому філософія виступає не лише концептуальним ядром,